

Margaraštė devynbalsė, bet viena - kas? Žemaitija!

Parengė: Gabriėlius Grigoris, Tomas Dainorovičius,
Darija Guginytė, Ūla Dombrovickaitė 2024 Sausio
31d. Vilniaus užupio gimnazija 2a

Darbo tikslas:

Išnagrinėti ir
pristatyti
Žemaitiją,
papasakojant
jos istoriją ir
jos kultūros
ypatumus.

Žemaitijos istorija:

Seni žemėlapiai rodo Žemaitiją prieš tūkstantį metų buvus lygiaverte Lietuvai valstybe. Taigi ir tauta nuo seno turi savo žemę, kalbą bei tradicijas.

Tarmė:

- Ji yra viena pagrindinių lietuvių kalbos tarmių, skirstomų į smulkesnes patarmes.

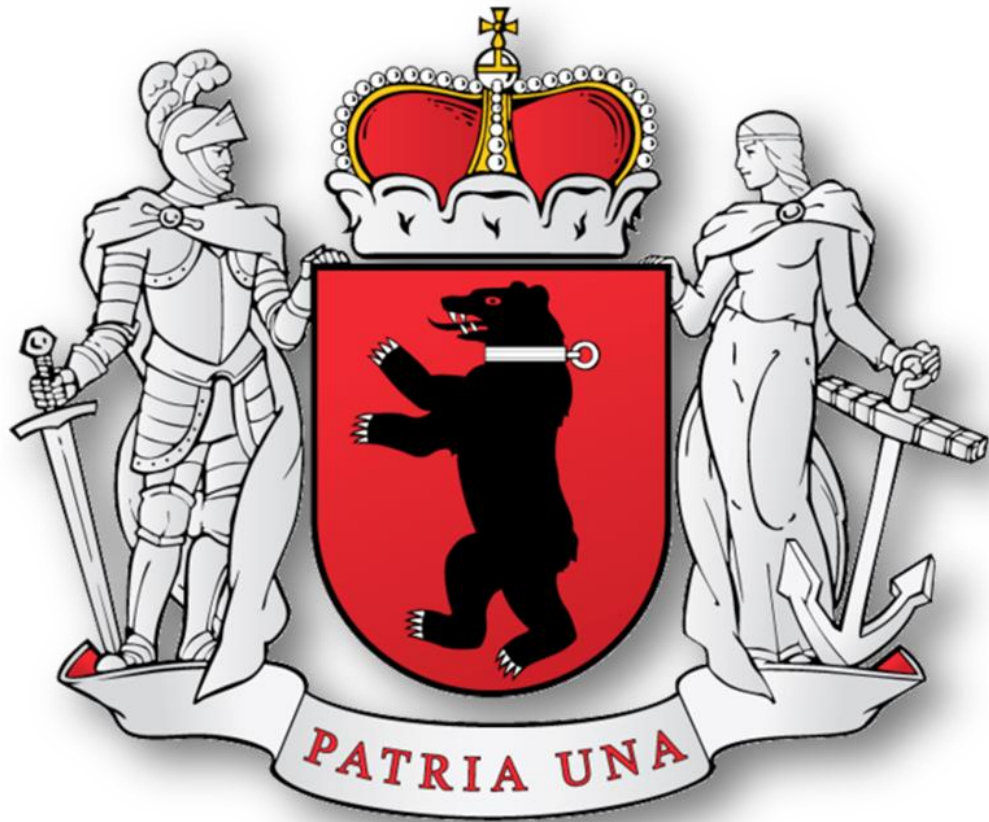

Tautiniai drabužiai:

Seniausiuose rašytiniuose šaltiniuose aprašoma, kad tradiciniai žemaičių drabužiai išsiskiria iš kitų regionų spalvomis ir prašmatnumu.

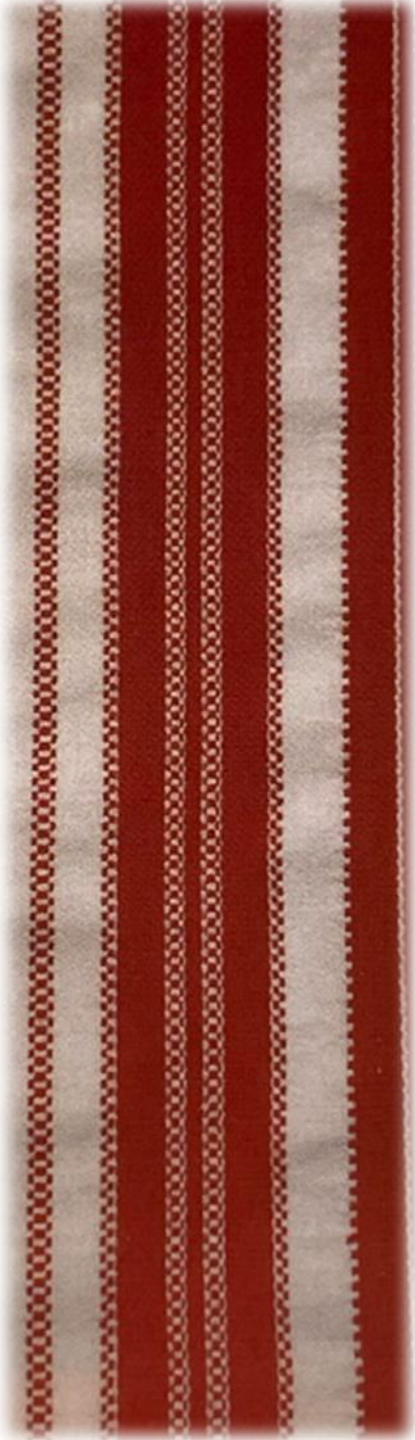
Herbas:

Raudoname
skyde juoda
ant
užpakalinių
kojų
stovinti meška
su balta
grandine ant
kaklo.

Svarbūs gamtos objektai:

- Platelių ežeras;
- Barstyčių akmuo;

Žymus Žemaitijos žmonės:

- Julija Beniuševičiūtė-Žymantienė(Žemaitė)-rašytoja;
- Mantas Stonkus-žymus Lietuvos komikas;
- Algirdas Girininkas-lietuvių archeologas;
- Antanas Klementas-poetas;

Istoriškai svarbūs miestai:

- Telšiai;
- Skuodas;
- Raseiniai;
- Kražiai;

Išvados:

Žemaitija,
nors ir
mažas
kraštas,
bet su
turtinga
kultūra ir
įdomia
istorija.

Šaltiniai

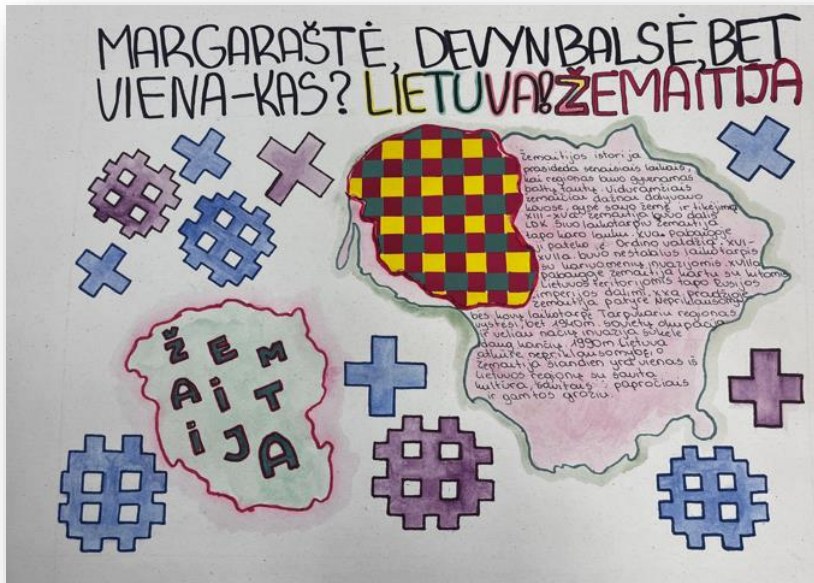
- <https://www.vle.lt/straipsnis/zemaitija/>
- <https://lt.wikipedia.org/wiki/%C5%BDemaitija>
- <https://www.vle.lt/straipsnis/zemaiciai/>
- https://lt.wikipedia.org/wiki/%C5%BDemaitijos_herbas#I%C5%A1na%C5%A1os
- <https://turizmogidas.lt/lt/apie-lietuva/lietuvos-etnokulturiniai-regionai-18>
- <https://www.vle.lt/straipsnis/zemaitijos-nacionalinis-parkas/>
- https://lt.wikipedia.org/wiki/%C5%BDemaitijos_herbas
- <https://zemaitiuzeme.lt/aktualijos/zemaitijos-nacionalinis-parkas-ir-jo-gamta/>
- <https://www.vle.lt/straipsnis/zemaitija/>
- https://lt.wikipedia.org/wiki/%C5%BDemai%C4%8Di%C5%B3_tarm%C4%97#Vidin%C4%97
- [https://lietuvai.lt/wiki/Babrungas_\(up%C4%97\)](https://lietuvai.lt/wiki/Babrungas_(up%C4%97))
- https://lt.wikipedia.org/wiki/Barsty%C4%8Di%C5%B3_akmuo

Skaitovų konkursas:

"Keta karta mona m̃ama tarnava pas tuoki baguota ukininka. Ana ne veina bova, joudvi jau bova - veina senesne, kita jaunesne. I tei puona didelē turiej grazius arklius, i du didelius sonis. Veins sou bova ṽardu Kuo-stuovis, o kits - Matau. Puona kazkur isvaziava i svecius, o anēdvis lēka. Nakti anedvis pajota, ka kakas i jauja griauņas. Vagis atēje prie tum arklium, nuor tuos arklius isvuogt. Kon anuos darys? Senesniuoji bova gudresne, isliek i lauka, ims saukt: „Kuo-stuovi, Matau, Kuo Stuovi...". Ana tuo suni sauk, vagis mislija, ka anous m̃at: „Kuo-stuovi, Matau, Kuo Stuovi..." Vagis ka subrozda, ka lieke, keturuom nesies ir isbieg, i palik tous arklius, ir isgelbieje."

Knygos puslapiai:

MARGARAŠTĒ, DEVYNBALSĒ, BET VIENA-KAS? LIETUVA ŽEMAITIJA

Žemaitijos istorija prasideda senovais laikais, kai regionas buvo gyvenamas baltų tautų. Viduramžių laikais, apie 1250-1300 m., XIII-XIV a. Žemaitija buvo dalis Lenkijos karalystės. Tada tapo laukia, kurio palikimas į pateko į Ordino valdymą. XVI a. Žemaitija tapo nepriklausoma valstybe, bet 1795 m. tapo dalimi Rusijos imperijos. XIX a. Žemaitija priklausė Prūsijos valdymui. Tarpukario laikais, 1918-1920 m., Žemaitija tapo Lietuvos dalimi. 1939 m. Žemaitija vėl tapo dalimi Lietuvos. 1945 m. Žemaitija vėl tapo Lietuvos dalimi. Žemaitija yra gamtos grožis ir gamtos grožis.

ŽEMAITIJA

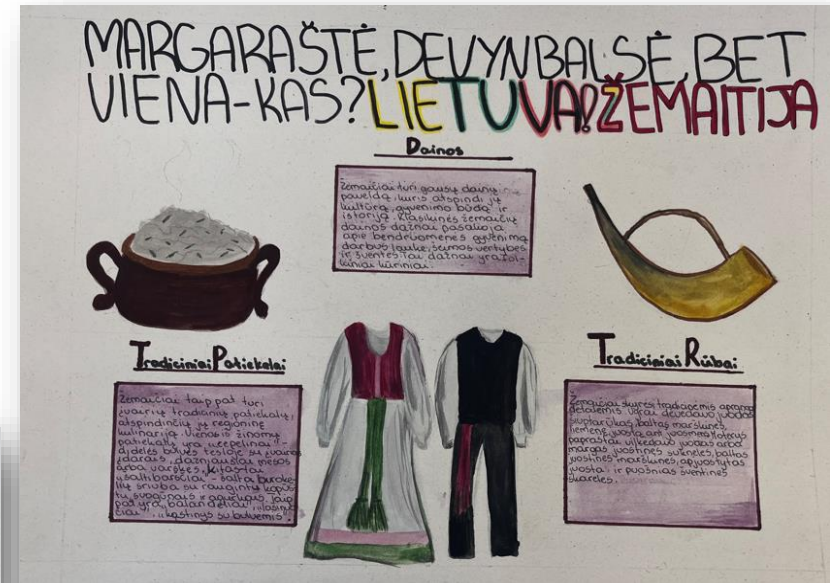
MARGARAŠTĒ, DEVYNBALSĒ, BET VIENA-KAS? LIETUVA ŽEMAITIJA

Illustration of a castle with two towers and a central shield featuring a bear holding a sword.

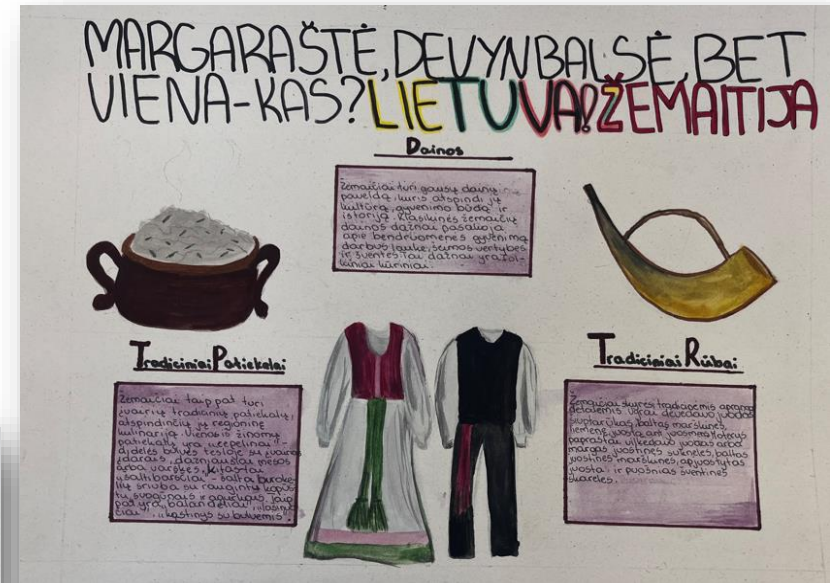
MARGARAŠTĒ, DEVYNBALSĒ, BET VIENA-KAS? LIETUVA ŽEMAITIJA

Dainos

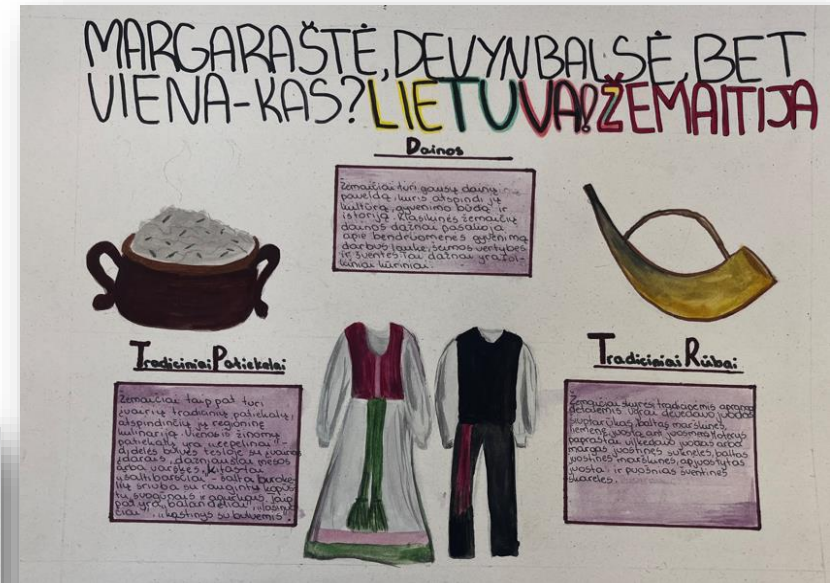
Žemaitijos tautos dainos papildas, kuris atspindi šios kultūros ypatumus. Dainos istorija, kaip ir žemaitijos dainos, yra susijusi su šios tautos gyvenimu. Dainos yra labai svarbi dalis žemaitijos kultūros ir papildo žemaitijos dainų repertuarą.

Tradiciškas Potistelis

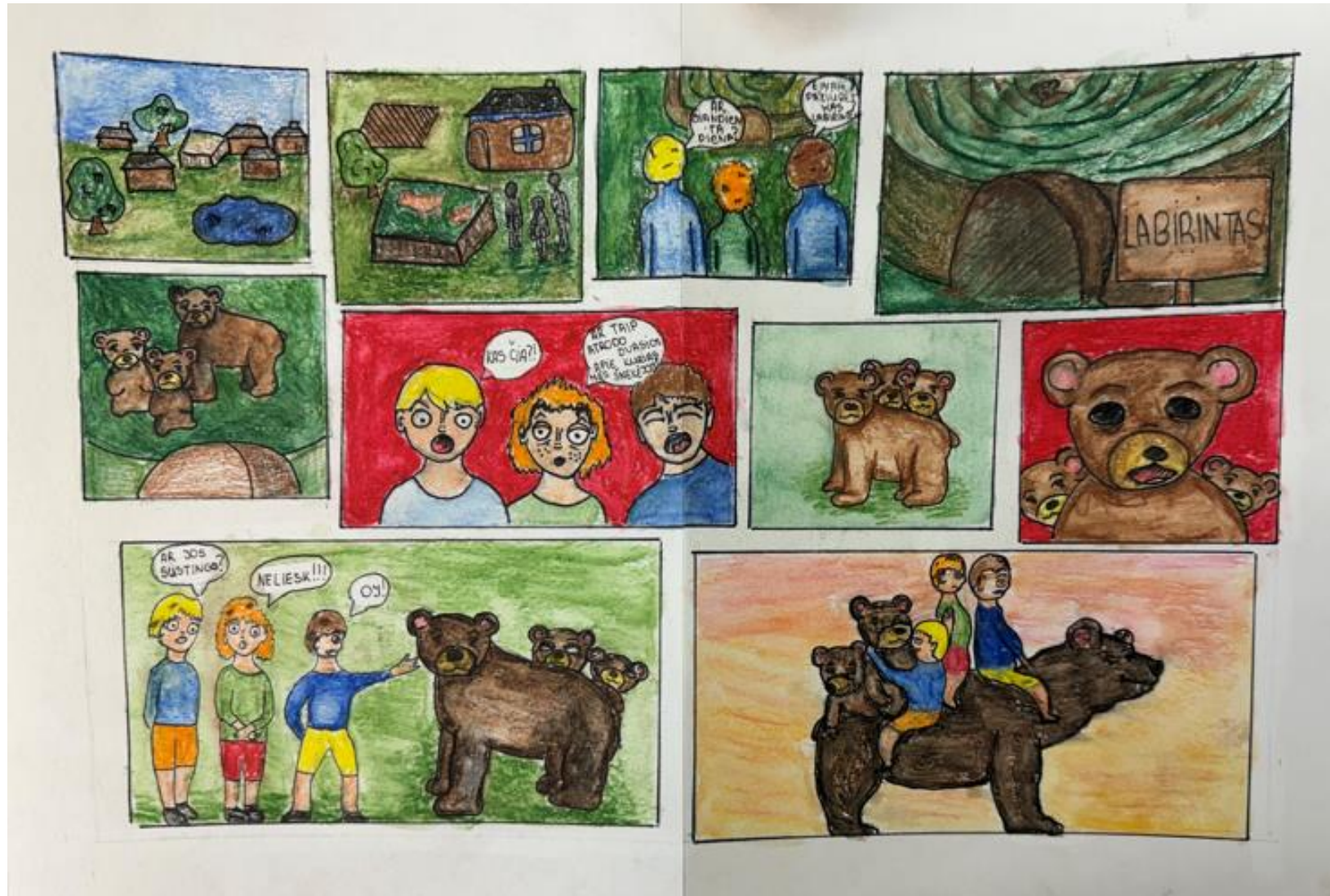
Žemaitijos tautos potistelis yra tradiciškas, paprastai pagamintas iš keramikos. Jis naudojamas virti ir kepti. Potistelis yra labai svarbi dalis žemaitijos kultūros ir papildo žemaitijos dainų repertuarą.

Tradiciškas Rūbas

Žemaitijos tautos rūbas yra tradiciškas, paprastai pagamintas iš vilnos. Rūbas yra labai svarbi dalis žemaitijos kultūros ir papildo žemaitijos dainų repertuarą.

Komiksas:

Daile:

Regiono virtuvė. Kulinarinio paveldo patiekalas(1):

- Žemaičių virtuvė – Vakarų Lietuvos etninės grupės lietuvių, gyvenančių, į šiaurę nuo Tauragės-Silutės ir kalbančių atskira tarme, maistas, kuris toks įvairus, kad žymiai skiriasi nuo kitų Lietuvos regiono valgių. Tai sąlygoja istorinės aplinkybės, gyvenamoji vieta ir gyvenimo būdas, tradicijos, valgio ir vaišių papročiai.,

Regiono virtuvė. Kulinarinio paveldo patiekalas(2):

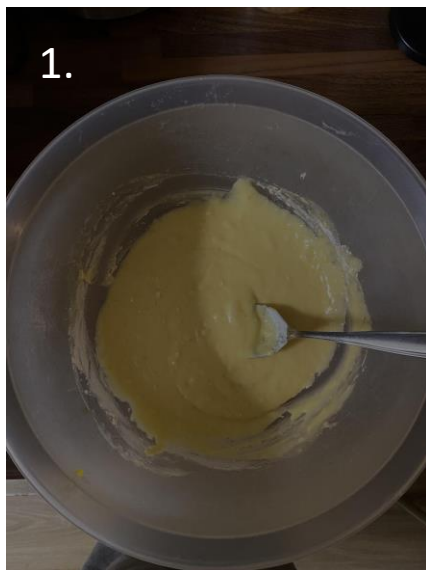
Žagarėliai:

- Kefyrą sumaišyti su soda, cukrumi ir kiaušiniu. Iš lėto maišant suberti miltus, kol bus labai klampį, bet minkoma tešla. Miltų gali reikėti ir šiek tiek daugiau arba mažiau - jų tikslus kiekis labai priklauso nuo miltų rūšies, geriau vadovaukitės ne gramais, o tešlos konsistencija, nes padauginus miltų tešla ir žagarėliai bus kieti.

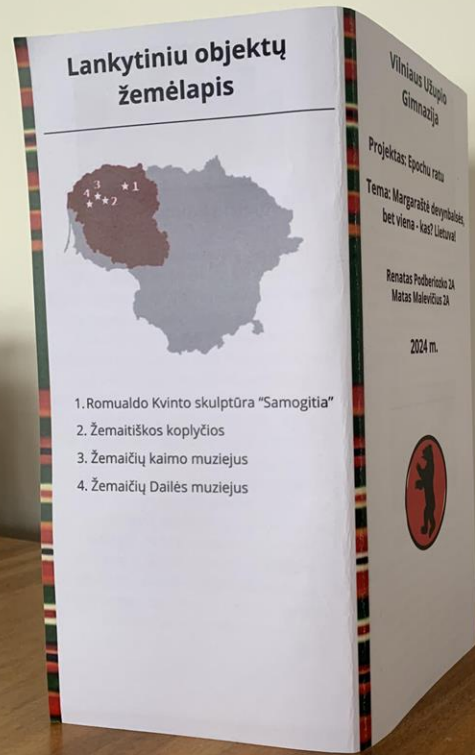
Vaikystės kmynų arbata su obuolių sultimis:

- Paimti gerus du šaukštus kmynų, juos užplikyti verdančiu vandeniu ir uždengus palaikyti 20 minučių. Arbata su sultim sumaišom 1L kmynų arbatos ir 0,5L obuolių sulčių. Palaukti kol atšals ir galėsite mėgautis skaniu, gaiviu gėrimu.
- Žemaičių virtuvė – Vakarų Lietuvos etninės grupės lietuvių, gyvenančių, į šiaurę nuo Tauragės-Silutės ir kalbančių atskira tarme, maistas, kuris toks įvairus, kad žymiai skiriasi nuo kitų Lietuvos regiono valgių. Tai sąlygoja istorinės aplinkybės, gyvenamoji vieta ir gyvenimo būdas, tradicijos, valgio ir vaisių papročiai.

Regiono virtuvė. Kulinarinio paveldo patiekalas(3):

Lankstinukas(1):

Lankstinukas(2)

Lankytinų objektų žemėlapis

1. Romualdo Kvinto skulptūra "Samogitia"
2. Žemaitiškos koplyčios
3. Žemaičių kaimo muziejus
4. Žemaičių Dailės muziejus

Vilniaus Užupio Gimnazija

Projektas: Epochu ratu

Tema: Margaraštė devynbalsės,
bet viena - kas? Lietuva!

Renatas Podberiozko 2A
Matas Malevičius 2A

2024 m.

Žemaitija

Kuo pats kvep, tuo kita tep.

Žemaitiškos koplyčios

Koplyčios išsidėčiusios kalvotoje miestelio vietovėje. Jų architektūra iš esmės liaudiška, jaugusi į natūralų vietinį kraštovaizdį. Koplyčių vidus papuoštas monumentaliaja sienine ornamentine tapyba, gana puošnūs altorių retabulai. Koplyčių formos nuo XVII a. iki XX a. nuolat keitėsi, kartais net sunku datuoti, kada jos statytos. Tai tipinės vidinio tipo koplytėlės, būdingos daugeliui XVII–XVIII a.

Lenkijos kalvarijų. Dažniausiai pasitaikantys koplyčių planai primena paprasčiausią kvadratą. Koplyčios kresnokų supaprastinto kubo tūrių, skardiniais keturšlaičiais stogais, užsibaigiančiais metaliniais kryžiais. Net trylika koplyčių medinės.

Romualdo Kvinto skulptūra "Samogitia"

Gyvenęs toks žemaičių bajoras Mykolas Šemeta. Naktimis jis atvirsdavęs į lokį, į mešką. Savo raštuose tai paminėjęs prancūzų rašytojas Prosperas Merimė. Paminėti savo kūryboje žemaičius rašytojui nebuvo didelė naujiena, nes XVII amžiuje po Europą plitusi žinia, kad pasimetusius žemaičių vaikus globojančios meškos ir kad vaikai įgaunantys daug globėjos (meškos) panašumų...

Žemaičių dailės muziejus

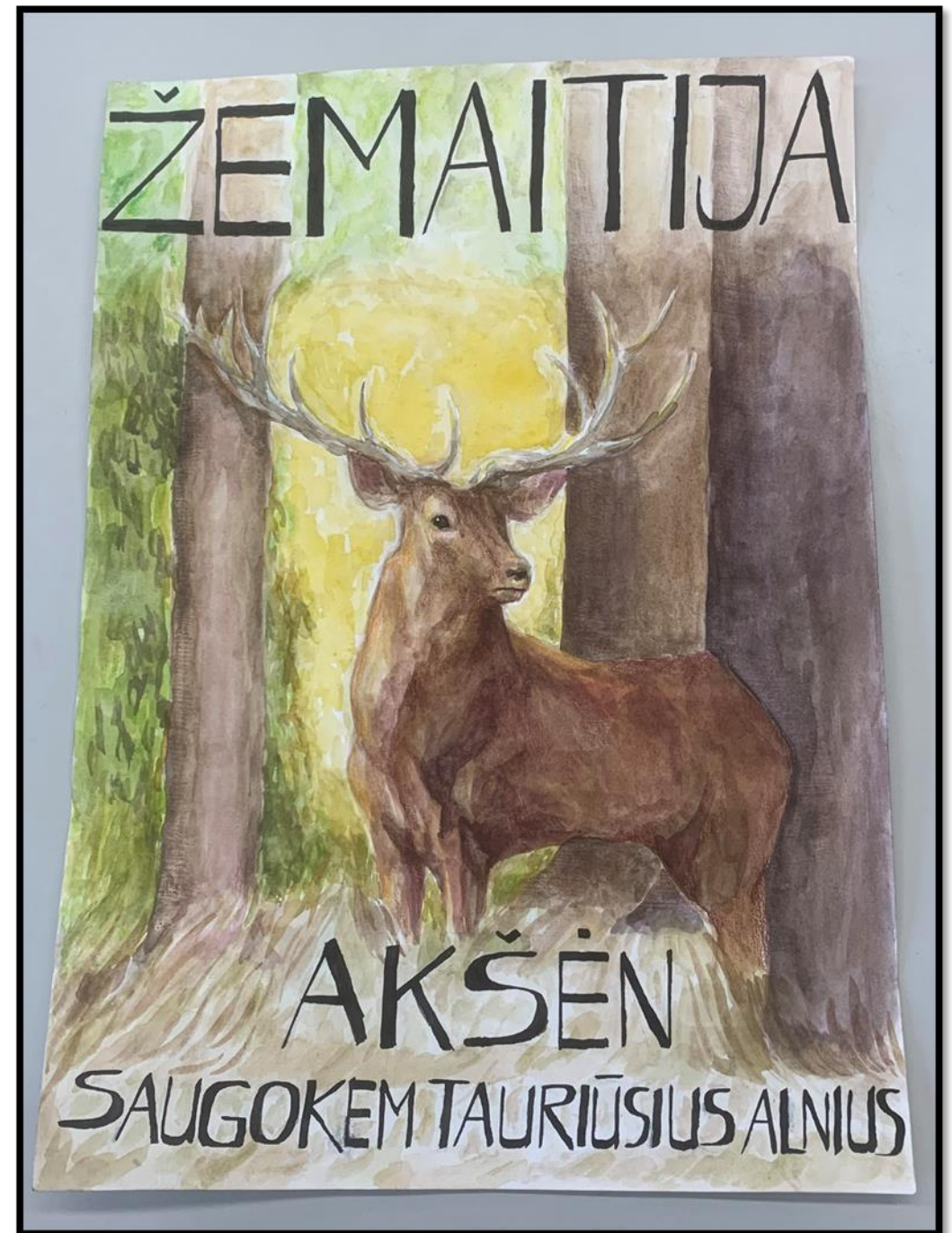
Mykolas Oginskio rūmuose nuo 1994 metų veikiančiame Žemaičių dailės muziejuje kaupiamos ir eksponuojamos muziejinės vertybės, atspindinčios Žemaitijos regiono kultūrinę, istorinę įvairovę, saugomos ir puoselėjamos Mykolas Oginskio dvaro tradicijos. Ekspozicijose siūloma susipažinti su XX–XXI a. profesionaliosios dailės kūriniais, kuriuos muziejui dovanavo Lietuvoje ir užsienyje gyvenantys žemaičių menininkai.

Žemaičių kaimo muziejus

Telšiuose, pietvakarinėje Masčio ežero pakrantėje po atviru dangumi įkurta Žemaičių muziejus "Alka" Žemaitijos kaimo ekspozicija. Svarbiausias šios ekspozicijos uždavinys pavaizduoti liaudies buitį natūralioje aplinkoje, išsaugoti autentiškus liaudies architektūros paminklus kaip mokslo šaltinį ir etninį paveldą. Žemaitijos kaimo ekspozicijos 8,5 ha plote yra 16 autentiškų XIX a. pabaigos – XX a. pradžios pastatų, kurie suskirstyti į tris sodybas ir visuomeninį sektorių. Stambaus ūkininko sodyboje yra gyvenamasis namas, svirnas, jauja, tvartas, kiaulininkas, žardinė ir pirtis. Pirmasis pastatas 1967 m. atvežtas į muziejų buvo pirtis. Pastatai atvežti iš skirtingų Žemaitijos vietovių. Vidutinio valstiečio sodyboje pastatyti gyvenamasis namas, svirnas, jauja ir tvartas.

Plakatas saugomos
teritorijos:

Pasirinkto tautodailės elemento spalvų statistinė analizė:

Galutinės išvados:

- Žemaičių aprangos dažniausiai margos su ryškiomis spalvomis, tačiau jos yra šiek tiek prigesintos su pilkšvu atspalviu.
- Dominuoja šiltos spalvos – raudona, ruda. Taip pat raštai, kuriuose spalvų paletė susideda iš tamsių spalvų dominuojančios spalvos yra tamsiai mėlyna ir žalia.
- Prijuostės visada turi raudoną kaip dominuojančią spalvą.
- Dažniausi raštai kuriais būdavo išpuošti žemaičių rūbai buvo dryžiai arba langeliai.

Atsinaujinantys energijos šaltiniai:

